

ISMERETTERJESZTŐ ELŐADÁS

A jövedelemmegosztásról

Mindnyájunknak gondoskodnunk kell arról, hogy gazdaságunkba kerüljenek mindazon javak, amelyek életszükségleteink kielégítésére szükségesek. Azon javak összességét, amelyek az ember tulajdonában vannak, vagy onnak nevezzük. Vagyunk állhat tárgyi javakból (föld, ház, dolgok, tárgyak), pénzből és jogositványokból (mindenféle követelés).

Ámde nem elégséges az, ha valakinek vagyona van s abból él, mert azt előbb-utóbb felhasználja, feléli. Akinek tehát nincs vagyona, vagy vagyonát nem akarja fogyasztani, csökkenteni, bizonyos jövedelemről kell gondoskodnia. Csak az időközönként megújuló jövedelem ad biztos és állandó alapot a megélhetésre. Minél nagyobb és állandóbb a jövedelem, annál nagyobb jólétet biztosít, míg az állandó jövedelem hiánya nélkülözést és nyomort jelent. A mai ember létért való küzdelme tehát valóban a jövedelemért folytatott állandó küzdelem.

Mindazok a jóságok, élvezetek és szolgáltatások, amelyeket valamely gazdálkodó vagyonának vagy munkájának eredményeként megszerez, gazdaságának hozadékát alkotják. Ezt a hozadékot azonban nem adhatja át egészében fogyasztó gazdaságának (háztartásának), mert ezzel kereső gazdaságát pusztítaná el. Az okosan gazdálkodó földműves tehát termelvényeinek eladásával elért bevételéből levonja a termelvények előállítási költségét, ezeket visszaadja kereső gazdaságának és csak az előállítási költségek levonása után még fennmaradó összeget tekinti jövedelmének, amelyet aztán a maga és családja megélhetésére fordít. Ugyanigy jár el a tudatosan gazdálkodó iparos és kereskedő is.

A termelőgazdaság jövedelme mindazokat megilleti, akik a termeléshez a tulajdonukban levő földdel (természet), tőkével, munkájukkal és munkaszervezésükkel hozzájárulnak. A termelésből eredő jövedelem forrásai tehát a föld, a tőke, a munka és a vállalkozó munkaszervezése. Mindegyiket jogosan megilleti a jövedelem.

A föld birtokosa, ha földjét nem maga miveli meg, hanem bérbe adja másnak, haszonbért kap földjéért. A jövedelemnek ezt a nemét földjáradéknak, földhaszonbérnek nevezzük. A földjáradék benne van annak a földtulajdonosnak jövedelmében is, aki földjét saját maga műveli. A földhaszonbér nagyon különböző lehet. Mennél kevésbé termékeny valamely föld és mennél nehezebben közelíthető meg, annál kevesebb járadékot hoz és viszont mennél termőképesebb és mennél könnyebb terményeinek piacra szállítása, annál magasabb a föld járadéka. Hasonló a földjáradékhoz a háztelek járadéka.

A tőkének, illetve a tőkésnek a jövedelemben való részese-dése sokkal könnyebben és pontosabban megállapítható, mint a földjáradék. Tőkejáradékot, vagyis a tőke használatáért járó di-jat, kamatot (t ő k e k a m a t) az élvezi, aki tőkéjét másnak köl-csönadja. A kamat tehát a tőke használatának díja és mint ár a kereslet és kínálat viszonyától függ. Szegényedő országban csik a kamatláb, mert kicsi a tőkék kínálata, viszont vagyonosodó és fejlődő nemzeteknél csökken, mert a gazdagodással gyarapodik a tőke kínálata is. A tőkejáradékból élőket tőkepénzeseknek szok-ták nevezni. Idetartoznak azok is, akik nem kölcsönadják pénzü-ket, hanem vállalatokba (részvénytársaság) fektetik. Aki tőkéjét maga használja fel a termelésnél, szintén élvezi jövedelmében a tőkejáradékot, mert ha idegen tőkével termelne, kamatot kellene fizetnie és ez csökkentené jövedelmét.

Harmadik neme a jövedelemnek a munkáért járó pénzösszeg, vagy szolgáltatás, a munkabér, munkadíj. Ez szintén az áralakulásnak van alávetve. Ha sok a munkaalkalom és kevés a munkás, a bér emelkedik, ha kevés a munkaalkalom és a sok a munkát kereső, akkor csökken. Mivel a művelődés fejlődésével általában szaporodnak a munkaalkalmak, ezért a gazdaságilag viruló országokban általában magasabb a munkabér. De maga-sabb a munkabér a kellemetlen, nem állandó, illetve nem folya-matos, bizalmi természetű, veszedelmes, valamint különös ké-pességeket és szaktudást kívánó munkánál is. A magasabb mun-kabér nemcsak a munkás megélhetésére, hanem a gazdasági életre is kedvezőbb, mint az alacsony munkabér. A rendesen, jól élő munkás testileg-szellemileg egyaránt erősebb, megbízhatóbb, na-gyobb teljesítő képességű, mint a szegényen élő, vagy éppen nyomorgó, rosszul fizetett munkás. A nyomorgó munkás és szűköl-ködő családja betegeskedésével, inségével nemcsak állandó tá-mogatásra szorul az állam és társadalom részéről, hanem vesze-delme a személy- és vagyónbiztonságnak is.

A munkabér fizethető pénzzel, vagy termelvénnyel (termé-szetben), vagy mindkettővel. Más szempontból lehet időbér (nap-szám, heti, havi, vagy évi fizetés), vagy a teljesítmény után meg-állapított bér (darabbér, akkordbér). Egyes nagyobb üzemekben a munkásság buzgalmánának fokozása szempontjából jutalmazással (prémiummal), vagy a vállalati nyereségben való részvétellel is fizetik a munkásokat.

Ha a termelés jövedelméből levonjuk a földjáradékot, a tőke-kamatot és a munkabért, a fennmaradó rész a vállalkozó nyeresége. Ez a jövedelemrész jogosan megilleti a vállalko-zót azért a fontos és nélkülözhetetlen szellemi munkáért, ame-lyet a vállalat szervezése, ellenőrzése, irányítása, a termelő ténye-zők egyesítésének, a termelvények értékesítésének és így az egész vállalat sikerének érdekében végzett.

Minden egyéb gazdasági jövedelme ezekből a jövedelmekből,

ezek valamelyikéből alakul.

A jövedelem megszerzésének módjai különfélék. A becsületes és igaz uton szerzett jövedelem természetesen nem eshet kifogás alá. Ez a tisztességes jövedelem mindig a törvényes és jogos forrásokból származik, ellenben minden olyan jövedelem, amely másnak testi, vagy lelki megkárosításával jár, tisztességtelen jövedelem. (Isten áldja a tisztos ipart!)

Az egyesek jövedelméből tevődik össze a nemzeti jövedelem. Ennek nagyságát csak hozzávetőlegesen lehet megállapítani. Csonka hazánk nemzeti jövedelmét a válságot megelőző években 4.4 milliárd pengőre, 1934-ben már csak 2.8 milliárd pengőre becsülték.

A munkások, akik munkájukból élnek, rendszerint hasonló életviszonyok között vannak. Hasonlóak a munkások kereseti viszonyai, rendszerint életmódjuk is, szükségleteiknek kielégítése is. A népességnek testi munkát végző tagjai alkotják tehát a munkásosztályt, a szellemi munkából élők pedig az értelmiségi, vagy középosztályt.

Általában a népességnek azon csoportját, amelynek kereseti viszonyai, életmódja és érdekei azonosak, társadalmi osztálynak nevezzük. (Beszélünk munkás-osztályról, tőkés-osztályról, földbirtokos-osztályról, stb.)

De a népességnek azokat a rétegeit is osztályoknak szokták nevezni, amelyeknek hasonló a foglalkozásuk. Így beszélnek hivatalnok-osztályról, iparos- és kereskedő-osztályról is.

Lehet az embereket vagyoni állapotuk szerint is osztályozni. Ilyenkor vagyonos, vagy gazdag, jómóduak, szegények és nyomorogók osztályáról szólhatunk.

Minden osztálynak, amely a termelő munkában részt vesz, igénye és joga van arra, hogy a nemzeti jövedelemből részt kapjon. Viszont egy államban mindenféle munkára, ennél fogva mindenféle közreműködésére egyformán szükség van.

Nem élhet meg egy állam sem, amelyben csak testi munkások vannak. Épp úgy szükséges, hogy az államban szellemi munkát végzők is legyenek, akik a népet oktatják, egészségére vigyáznak, a munkát irányítják, a népet igazgatják, annak vitás ügyeiben ítélik, igazságot szolgáltatnak, akik az emberek lelki szükségleteit elégítik ki. Egyetlen állam sem élhet meg ezek nélkül, mert hiszen a szellemi foglalkozásuak teszik lehetővé a testi munka elvégzését. (Bármilyen sok és ügyes munkás legyen is, egy folyón át mégsem tudnak hidat építeni, ha nincs mérnök, aki a terveket elkészíti, a munkásokat vezeti és irányítja.)

(—)

